

Visiedocument catechese

Hervormde gemeente Ederveen, januari 2016

Beste lezer,

Het document dat voor u ligt is tot stand gekomen in opdracht van de catechesecommissie van de Hervormde gemeente te Ederveen. De commissie vond het onwenselijk dat in de verschillende catechesegroepen heel veel verschillende methoden werden gebruikt om de jongeren van de gemeente de benodigde kennis bij te brengen. Dit komt de leerlijn van de catechisanten niet ten goede, en bovendien kan deze situatie onrust geven doordat de jongere niet kan wennen aan één bepaalde manier van catechiseren. Daarnaast passen huidige methodes niet bij de vorm van mentorcatechese en bieden ze eveneens weinig achtergrondinformatie ter ondersteuning van de mentoren.

Daarom werd het wenselijk gevonden met het oog op de toekomst te gaan kijken naar één methode, die kan worden gebruikt in alle groepen en voor alle leeftijden. Echter, om een afgewogen oordeel te kunnen geven en een keuze te kunnen maken, is het nodig de eigen visie goed voor ogen te hebben. In het verleden is er nooit zo'n visie op de catechese vastgesteld. Dit werd het eerste doel van de werkgroep van vier personen die werd aangesteld om deze 'klus te klaren'. Dit hebben wij geprobeerd te doen in afhankelijkheid van de Heere God, Die alleen wijsheid en inzicht geven kan.

Het resultaat van deze eerste fase van bezinning op de catechese in de gemeente ligt voor u. Het document is onderverdeeld in vier aspecten van het catechesewerk:

- de inbedding van het geloofsonderricht in de plaatselijke gemeente, en in het algemeen lichaam van Christus;
- de inhoudelijke kant, nl. de kennis die elke catechisant zou moeten opdoen gedurende de verschillende jaren catechese;
- de rol van de catecheet en de mentoren wat betreft de relatie met de jongeren in de specifieke context van catechese;
- de catechisant zelf, als individueel persoon en als deel van een grotere groep catechisanten.

Van harte hopen we dat onderstaand (concept-)visiedocument bij mag dragen aan het geloofsonderricht in de gemeente, onder Gods onmisbare zegen.

Januari 2016,

Dieke Berkhof-Methorst
Kees Budding
Ria van Dijk-Vlot
Marijn Krooneman

Catechese en de kerk

Gemeente

De Hervormde gemeente Ederveen is een plaatselijke gestalte van de ene heilige apostolische en algemene christelijke Kerk die zich, delend in de aan Israël geschonken verwachting, uitstrekt naar de komst van het Koninkrijk van God. In haar belijden staat zij in de traditie van de reformatie en Nadere reformatie zoals deze verwoord zijn in de algemene en bijzondere belijdenisgeschriften:

1. Zij belijdt het ongetwijfeld christelijk geloof, zoals beleden in de drie vroeg christelijke belijdenisgeschriften van de kerk, namelijk de Apostolische Geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius,
2. Zij staat in de traditie van de Reformatie en acht zich gebonden aan de drie reformatorische belijdenisgeschriften van de kerk, te weten; de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels.¹

Hiermee voelt zij zich verbonden met de belijdenis over de kerk genoemd in artikel 27 van de Nederlandse geloofsbelijdenis. Dit in het diepe besef dat de gemeente een schat aan geloofsinhouden heeft in Schrift en belijdenis en deze wil overdragen van generatie op generatie.

Geloofsonderwijs

Vanuit deze belijdenis en dit geloof mogen wij geloven dat God doorgaat met Zijn werk en is de christelijke gemeente geroepen gestalte te geven aan het opvoeden en toerusten van heel de gemeente. Deze opvoeding vind zijn oorsprong in Israël. Het kenmerkende van het geloofsonderricht in Israël is dat het vervlochten is met het verbond (*berith*). 'Ik zal u tot een God zijn, gij zult Mij tot een volk zijn' (vgl. Psalm 147: 19,20). Catechese wil bewerken dat het verbond, dat eenzijdig van inzet is, tweezijdig wordt. Dit beantwoorden van het verbond moet ieder mens leren. Dat gaat niet vanzelf; er is een leraar voor nodig, en een leerproces. De eerste plaats waar geloofsonderwijs in Israël plaatsvindt is het gezin. Het gezin functioneert dus als een *leer-cel* in het organisme van de verbondsgemeente.

Naast het gezinsverband zijn er ook andere vormen van onderricht. Priesters en levieten gaven het volk onderwijs. Na de ballingschap werden synagogen centra van onderricht. Achter het onderricht in Israël staat de Heere zelf. 'Ik ben de HEERE, uw God' (verbond), 'Die u leert wat nut is' (catechese). Het doel van het geloofsonderricht is kennis. Dit omvat de hele mens: het denken, willen, voelen en handelen. Het is een bevindelijk kennen, een *bekennen* van de drie-enige God. De grote feesten, de heilige handelingen, het lied, de gebeden en de sacramenten zijn manieren om God beter te leren kennen.

Methode

Wat was de methode voor dit geloofsonderricht in Israël? Er werden verhalen verteld, het leergesprek werd gevoerd, maar ook visuele elementen, zoals de Paschaviering; zo werd het onderwijs *ingeprent*.

¹ Beleidsplan Hervormde gemeente Ederveen

In het Nieuwe Testament trekt de Heere Jezus het land door om mensen te leren. In Lukas 4:16-21 zien we hoe Jezus onderwijst: Hij staat in de synagoge op, leest een gedeelte uit het Oude Testament, daarna gaat Hij zitten en legt het gedeelte uit. In het gesprek met Nicodemus (Joh. 3) zien we een dialogisch element: een vraag, een tegenvraag, een antwoord. Jezus maakt ook gebruik van gelijkenissen. Zijn leer is praktisch van aard, pastoraal van karakter en met gezag bekleed. Hij spreekt ook over het nieuwe verbond dat verbonden is met het Koninkrijk van God en waarbij de leeropdracht universeel gericht is op alle volken. De apostelen volgen Hem hierin en benadrukken dat het evangelie niet vrijblijvend is, maar spreken met gezag.²

Kinderen

Kinderen horen bij de gemeente. Ze zijn geboren op het erf van het verbond. Dat verbond is betekend en verzegeld door de Heilige Doop. Die doop is bediend in het midden van de gemeente. De gemeente is er getuige van geweest en is medeverantwoordelijk voor de opvoeding van de gedoopte kinderen. Kinderen horen er dus bij, als volwaardige (niet: volwassen) leden van de gemeente. Er zijn twee lijnen aan te duiden in de taak van de gemeente. De gemeente heeft enerzijds een opvoedende, onderwijzende en opvangende taak ten opzichte van de kinderen: in kerkdienst, zondagschool, catechese, jeugdwerk. Daarnaast heeft ze ook een ondersteunende taak ten opzichte van ouders: hulp bij christelijke opvoeding, bijvoorbeeld d.m.v. huwelijks- en doopcatechese en opvoedingskringen. Maar niet alleen in de instructie heeft de gemeente een taak, ook in bijvoorbeeld voorbede, meeleven en betrokken-zijn.³

Daarom is het van belang dat de (hele) gemeente een lerende gemeente is. Een gemeente die niet leert, verleert het om gemeente te zijn.⁴ Het gaat om het leiden en begeleiden van verschillende leerprocessen, waarbij het belangrijk is, dat zij niet los van elkaar staan maar geïntegreerd worden. In de lerende gemeente zijn opvoeding, catechese, jeugdwerk en kerkdienst, kringwerk en allerlei vormen van gelegenheids catechese op elkaar betrokken. Catechese raakt zowel de gemeente (collectief) als het persoonlijke geloof (individueel). Catechese houdt zich dus bezig met leerprocessen in de verbondsgemeente van Christus. Deze leerprocessen zijn verbonden met zowel de opbouw van het lichaam van Christus (Efeze 4:16) als het leren belijden van Christus.

De leerinhoud

Uitgangspunten

Voor de leerinhoud zijn er een aantal uitgangspunten:

1. De centrale inhoud van de catechese is het Woord van God. Het Woord laat zien Wie God is, welke beloften en geboden Hij geeft, geconcentreerd in Zijn Zoon Jezus Christus, onze Zaligmaker.
2. De kernen van het geloof en het geloofsleven worden ontvouwd, zoals dat wordt beleden in de Heidelbergse Catechismus: onze ellende, onze verlossing en onze dankbaarheid.

² W. Verboom, Leren kennen. Een visie op catechese vanuit het verbond, 17 maart 2008

³ Catechese in de praktijk, W. Verboom, Boekencentrum Zoetermeer

⁴ Altijd leerling, basisboek catechese Jos de Kock e.a., 2011

3. De drie klassieke catechetische stukken, namelijk geloof (Apostolicum), gebod (Tien geboden) en gebed (Onze Vader) zijn hierbij een goede leersleutel.
4. Een vierde belangrijk aspect is het leren leven uit de sacramenten.
5. Het leren in de catechese kent drie dimensies: een cognitieve, een affectieve en een attitudinale dimensie.

Specifieke kenmerken van catechese

- I. Het centrale leerproces binnen catechese is het proces van geloofsleren dat verankerd is in Gods Woord als openbaringsbron. In dit leerproces is er sprake van het verkrijgen van kennis van de Heere God en zijn Woord. Deze kennis is ook relationeel van aard. Kennis in de Bijbel betekent namelijk ook vertrouwen in een Persoon die je hebt leren kennen, namelijk Jezus Christus. (H.C. vr. en antw. 21)
De doelstelling voor catechese is dus persoonlijk leren leven met de God van de Bijbel en cognitieve kennis opbouwen. Dit geloofsleren is niet slechts een opgave voor de catecheet en de catechisanten, maar vooral eerst ook een gave van God, een werk van de Heilige Geest. Dat het leerproces zowel gave als opgave is, is kenmerkend voor catechese.
- II. De groep catechisanten is veelal een heterogene groep: dit betreft zowel het cognitief niveau van leren als de leerstijlen van de catechisanten. Dit heeft gevolgen voor de leerinhoud.
- III. Het stellen van *leerdoelen* binnen catechese is essentieel. Naast de cognitieve en affectieve dimensie is daarbij ook de *ervaringsdimensie* van belang, alsmede houdingsaspecten als *volharding en motivatie* in het geloof en het geloofsleren. Ook kan een specifieke *praktische vaardigheid* een doel zijn van catechese: een vaardigheid die ten dienste staat van een taak of dienst in de gemeente. Kenmerkend voor catechese is dat het leerproces niet bij iedere catechisant hetzelfde doel hoeft te beogen. Een en ander hangt samen met de heterogeniteit binnen de groep. Deze veelzijdigheid is ook een bijbels gegeven: de Bijbel tekent de gemeente als een *veelkleurige* gemeente.
- IV. De relatie tussen de leraar en de leerling binnen de catechese draagt een pastoraal karakter. Kenmerkend voor catechese is dus de pastorale relatie tussen catecheet/mentor en catechisant. De catecheet/mentor is niet alleen leraar maar ook herder, een afspiegeling van Jezus Die als Herder voor Zijn schapen zorgt. Herderlijke zorg betekent zorg voor de zwakke, maar soms ook correctie voor wie dat nodig heeft en het wijzen van de goede weg met het afgeleid gezag van Christus.⁵

Wat moet de catechisant leren?

Kennis opdoen

Er zijn tijden geweest dat dit het voornaamste en enige doel van de catechese was. Als tegenreactie is kennis vervolgens een tijdlang 'uit de mode' geweest. Toch blijft het belangrijk dat catechisanten informatie voorgeschoteld krijgen die nieuw en uitdagend voor hen is. Het is moeilijk een relatie met God te onderhouden als je nauwelijks iets over Hem weet. Jongeren zijn vaak niet vies van feitenkennis. Ze zijn competitief ingesteld en willen graag meer weten dan een ander. Ze houden ervan om dingen te ontdekken die niet voor de hand liggen.

⁵ Kock, J. de e.a., Altijd leerling, basisboek catechese, Zoetermeer, 2011

Inzicht krijgen

De informatie die ze vergaren moeten de jongeren kunnen plaatsen in een groter kader. Het is daarom belangrijk dat ze inzicht krijgen in de grote lijnen van de Bijbel. Daarbij kan men denken aan historische lijnen, maar ook de theologische gedachten die je terugvindt in de Bijbel, zoals sociale gerechtigheid in Oude en Nieuwe Testament; de centrale gedachte van zonde en vergeving; wedergeboorte en bekering; hoe God mensen gebruikt om de loop van de geschiedenis te bepalen; de relatie tussen de Bijbel en onze (moderne) leefwereld.

Gevormd worden

De Heere God heeft onze catechisanten gemaakt en wil een relatie met hen. Dat is bepalend voor hun identiteit. Ze zijn niet zomaar op aarde, ze zijn gewild. Hun leven heeft een doel. Hoe raar, kwetsbaar of lelijk ze zichzelf ook mogen vinden – ze zijn geliefd. Dat is wat op catechisatie overgebracht moet worden. Hen leren dat ze naar zichzelf mogen kijken door Gods ogen. Dan ontdekken ze dat ze zondige en kwetsbare mensen zijn, maar tegelijk oneindig gewaardeerd en vol mogelijkheden om door God te worden ingezet.

Vaardigheden ontwikkelen

De diepste bedoeling van catechisatie is dat de lesstof iets gaat veranderen in het leven van de catechisanten. Ze leren dat de Bijbel spreekt met gezag en dat de geboden die God geeft ook voor hun leven bepalend zijn. Daarnaast leren ze wat het betekent om lid te zijn van het lichaam van Christus, in dit geval als gedoopt lid van een Hervormde gemeente van Ederveen (binnen de PKN).

Ook leren de catechisanten hun gaven te gebruiken om de gemeente en hun naaste te dienen, en ontdekken ze hoe ze hun persoonlijke Bijbelstudie vorm kunnen geven. Ten slotte worden ze toegerust om te getuigen van hun geloof in woorden en daden.

Leerstijlen

Iedere persoon is uniek, en zo ook elke catechisant. Eenieder leert op zijn eigen manier en heeft dus zijn eigen leerstijl. Voorbeelden hiervan zijn:

Ervarend leren - leren van een bepaalde ervaring. Dat kan de eigen beleving zijn, maar ook het verhaal van een ander.

Informatief leren – leren van kennisoverdracht. Deze groep wordt geraakt als ze een interessant boek lezen of een heldere uitleg horen.

Ontdekkend leren – leren door de gegeven informatie zelf creatief te verwerken.

Redenerend leren – leren door discussie en verschillen van inzicht. Deze leerstijl kan het groepsproces soms verstoren en zorgen voor irritaties bij de catecheet of de andere catechisanten. Het is goed om te beseffen dat discussies niet gebruikt worden om irritant of tegendraads te doen, maar dat sommige jongeren hier juist van leren.⁶

Herhaling en inprenting

⁶ Plantinga, I, e.a. , Handboek voor catecheten, Amsterdam, 2013 (pag. 69)

Het is belangrijk om onderwerpen vaker terug te laten komen en ze van verschillende kanten te bekijken. Dat vergroot de kans dat catechisanten er iets van leren.

Tegelijk is het de vraag of bijvoorbeeld wekelijkse herhaling van feiten of teksten bijdraagt aan het leerproces van de jongeren. Ze zullen zich er al snel aan storen en zich er voor afsluiten. Het idee van regelmatige herhaling van de lesstof is erop gebaseerd dat leren voor iedereen en in elke situatie hetzelfde is, een kwestie van het inprenten van kennis. Dat is echter niet het geval.

Toch blijft het van groot belang bepaalde dingen gewoon 'uit het hoofd' te kennen. In een cyclische catechese methode zit herhaling verwerkt. Belangrijke thema's komen in de loop van de jaren een aantal keer terug op het niveau dat de catechisant op dat moment heeft en passend bij zijn leefwereld.

Het is dus belangrijk om helder te hebben welke leeractiviteiten nodig zijn om de leerdoelen te bereiken en hoe deze efficiënt kunnen aansluiten bij de leerstijlen van de catechisanten. Dat maakt leren leuk en is inspirerend voor de catecheet/mentor en de groep.

De conclusie kan nu zijn dat een catechesemethode moet voldoen aan de volgende eisen:

- Aan de orde komen geloof-gebed-gebod
- Aansluiten bij cognitie, affectie en attitude
- Verschillende leerstijlen dus verschillende werkvormen
- Hanteerbaar voor catecheet en mentor.

Geloofsopvoeding

Duidelijk mag zijn dat één uur catechese in de week niet voldoende is om jongeren te leren wat geloven is. De geloofsontwikkeling heeft 7 dagen in de week 24 uur per dag aandacht nodig. Mogelijk ligt er op dat gebied nog een taak in de toerusting en bemoediging van de ouders.

Rol van de catecheet/mentor

Taken van de catecheet/mentor

Hij⁷ leert/onderwijst. De catecheet is een soort docent. Hij probeert de catechisanten de noodzakelijke kennis bij te brengen over God, de Bijbel en de geloofsleer. Daarbij weet hij wat de vragen zijn die leven onder de jongeren, zodat hij daarop kan inspelen. Het is daarom ook van belang dat de catecheet zelf de nodige kennis in huis heeft. Van hem wordt verwacht dat hij een theologische opleiding (HBO/WO) heeft of daarmee bezig is. Uiteraard kan dat van een mentor niet verwacht worden. De mentor kan wat betreft kennis altijd terugvallen op de catecheet.

Toch zijn er ook grote verschillen met de docent op school. Op catechese breng je maar niet droge kennis over, maar probeer je de jongere ook iets te laten zien van hoe het leven met de Heere God eruit ziet. De catecheet is er zelf met zijn hele persoon bij betrokken. Jongeren voelen aan wat echt is en wat niet; daarom is het belangrijk dat ze heel open en eerlijk tegemoet te treden, en ook eigen zwakheid/twijfel/vragen te laten zien. De lesstof is door de

⁷ Waar 'hij', 'zijn' en 'hem' staat kan men evengoed 'zij' en 'haar' lezen. Ter wille van de leesbaarheid is dit echter niet steeds expliciet gemaakt.

catecheet/mentor heen gegaan, daarom kan hij het goed overbrengen. De catecheet vraagt diepgang en eerlijkheid van de catechisanten, maar durft die zelf ook te laten zien.

Hij begeleidt. Catechisanten zien de catecheet vaak als een soort pastor, aangezien hij de persoon 'van de kerk' is die ze het vaakste zien. De mentor wordt minder geïdentificeerd met de kerk, mede omdat ze deze persoon vaak beter kennen buiten de kerk om. Toch kan ook de mentor evengoed pastor zijn.

Catechese bestaat voor een deel uit pastoraat, want de catecheet/mentor begeleidt mensen in hun persoonlijke vragen en geloofsontwikkeling. Daarom heeft hij inzicht in wie de jongere is, specifiek in die periode in zijn of haar leven. Ook heeft hij invoelingsvermogen en mededogen om met de ander mee te kunnen leven.

Hij leidt. De catecheet geeft (deels) leiding aan de geloofsontwikkeling van de jongere. Door de keuze van onderwerpen, gespreksmethode en zijn persoonlijke houding heeft hij invloed op de ontwikkeling van de jongere in het geloof. Tieners hebben behoefte aan een identificatiefiguur. De catecheet/mentor is zo'n figuur en probeert daarom iets te laten zien van zijn persoonlijke relatie met de Heere God. Uiteraard verschilt de invloed die de catecheet/mentor heeft wel sterk per jongere.

Naast het leiding geven aan de persoonlijke geloofsontwikkeling van de catechisant geeft de catecheet natuurlijk ook concreet leiding aan een groep jongeren. Hij kan daarom orde houden en zorgt ervoor dat de jongeren bij de les blijven. In het leiding geven gaat hij liefdevol, maar indien nodig ook streng, te werk. Voor de mentor geldt dat deze een minder leidinggevende taak heeft in het geheel van de catechese, maar in zijn groep komt de leiding toch op hem aan.

Verwachtingen

De catecheet/mentor ...

... is persoonlijk betrokken bij de catechese. Dat komt daarin tot uitdrukking dat de catechisanten in zijn persoonlijke gebedsleven een plaats hebben.

... is bereid te investeren in relaties, zowel met de catechisanten als met het catecheseteam.

... kan werken onder de eindverantwoordelijkheid van een kerkenraad.

... staat open voor allerlei manieren om zijn kennis te verdiepen en te verbreden, bijvoorbeeld cursussen voor catechese/jongerenwerk.

... is een teamspeler, en kan dus goed functioneren in groepsverband. Zowel in de groep van mentoren als in het geheel van de catechesecommissie. Daarin denkt hij constructief mee en staat hij open voor opbouwende kritiek.

... is bij voorkeur belijdend lid van een Hervormde gemeente van het gereformeerd belijden, te Ederveen (mentoren) of elders (catecheet).

... onderschrijft de grondslag van de gemeente zoals verwoord in het beleidsplan (nl. de drie algemene en de drie reformatorische belijdenisgeschriften).

De catechisant

De catechisatie richt zich eerst en vooral op de kinderen/jongeren van de gemeente. Zij volgen het geloofsonderricht dat door de catecheet en mentoren wordt gegeven. Dit gebeurt in

groepsverband. De catechese is hiermee een afspiegeling van de gemeente. Verschillende individuen komen samen in één groep.

Individu

De catechisant is in de eerste plaats een individu. Een mens, door God geschapen en gewild. Met eigen persoonskenmerken, zoals karakter en intelligentieniveau.

Tegelijk is de catechisant 'in zonden ontvangen en geboren'. Deze woorden spreekt het doopformulier, waarmee de persoonlijke wedergeboorte en bekering als noodzakelijk wordt benadrukt. Het heil wordt niet in groepsverband verkregen. Geloof is een persoonlijke relatie met God.

Gelukkig is onze God de God van het verbond. Ieder kind *persoonlijk* heeft Hij bij de doop Zijn belofte gegeven. De catechese mag zich richten op het tweezijdig maken van het eenzijdig uitgesproken verbond. Het gaat om een *persoonlijk* antwoord op de belofte van God.

In de catechese is het goed om dit te benadrukken. De catechisant mag persoonlijk benaderd en aangesproken worden: 'Laat je met God verzoenen'.

Van nature hebben we hier geen oren naar. Dat geldt de jongeren, maar ook de leiding van de catechese. Dat besef plaatst de leiding niet boven de catechisant, maar op een gelijk niveau: als zondaar voor God die van genade moet leven.

Door samen op dit niveau te komen en dat te combineren met aandacht en interesse voor de persoon, kunnen – onder de werking van de Heilige Geest – wegen open gaan. Hoe beter de relatie, hoe meer de catechisant van de catecheet/mentor zal aannemen en accepteren. In verbondenheid en medeleven proeft de catechisant dat hij er toe doet. De mentor is zo een levend voorbeeld van de Heiland.

Omdat ieder individu zijn eigen persoonskenmerken, interesses, capaciteiten en beperkingen heeft, is het moeilijk om in de catechese goed bij iedere jongere aan te sluiten. Intelligente jongeren vragen bijvoorbeeld meer verdieping, voor anderen kan dat te moeilijk zijn. De (sociale) achtergronden verschillen ook. Het is de uitdaging zodanige aansluiting te houden dat niemand het gevoel heeft buiten de boot te vallen.

Groep

De catechesegroep is een afspiegeling van de gemeente. De catechisant mag in de groep leren hoe het gemeentelven is. Samen het geloof delen, samen het geloof leren en samen leren om rekening met elkaar te houden in alle verscheidenheid. Kortom: het leren van de 'gemeenschap der heiligen'. Hierbij is openheid en veiligheid belangrijk. Als het geloofsgesprek geoefend wordt in de catechese, is dit een oefening voor het getuigen in de wereld.

Binnen de groep zou je de jongeren in 3 subgroepen kunnen verdelen (dr. W. Fieret):

1. De verbinders: jongeren die op een serieuze manier een verbinding proberen te leggen tussen de Bijbelse waarden en normen en hun dagelijks leven. Ze hebben een grote betrokkenheid op zaken die met de Bijbelse levensovertuiging te maken hebben.
2. De schakelaars: deze groep schakelt tussen het Bijbelse en het seculiere waardepatroon. Bij dat schakelen voelen ze geen of weinig spanning. Hooguit geven ze toe dat dat eigenlijk niet kan, maar daar blijft het bij.

3. De ontkoppelaars: zij hebben hun denken en daden losgekoppeld van de bijbelse waarden en normen. Voor hen heeft de Bijbel vrijwel geen betekenis meer.

Elke groep heeft een eigen dynamiek. Er ontstaan structuren. Er komen woordvoerders en zwijgers. Er zijn betrokken leden en afhakers. Door hiermee rekening te houden kunnen de mentoren en de catecheet sturen op het gedrag binnen de groep.

Jongeren van nu

De huidige generatie jongeren wordt gekenmerkt door:

- Leven in een digitale wereld (games, films en social media);
- Veel kennis en kennisbronnen, waarvan vaak vluchtig kennis wordt genomen;
- Leven in relatieve luxe, de meeste jongeren weten niet wat krapte, schaarste of armoede is;
- Muziek en mode spelen een belangrijke rol, jongeren passen zich aan aan de nieuwste hypes.
- Leven in een multiculturele samenleving, waarin ieder zijn eigen gang gaat ('Ga jij naar de kerk? Prima, als je mij er maar niet mee lastig valt').

Catechisanten volgen het geloofsonderwijs in een cruciale periode van hun leven. Ze maken een stormachtige ontwikkeling door en staan als het waren tussen twee levensfasen in. Deze snelle ontwikkeling van kind naar volwassenheid maakt het nodig onderscheid te maken naar leeftijdsgroepen, qua indeling en lesinhoud. Samengevat zijn de kenmerken als volgt.

leeftijd	kenmerken	Inhoud catechese
10-12 jaar	Nieuwsgierig, gericht op kennis en feiten, welwillend om te leren. Aanvaarden wat er gezegd wordt.	Bijbelkennis, historische feiten
13-14 jaar	Gesloten over innerlijk, zelfgericht, behoefte aan duidelijkheid en voorbeeldgedrag, losmaken van ouders, identificatie met leeftijdsgenoten, modegevoelig.	Verbondenheid, aandacht, praktische werkvormen, verhalen, identificatiefiguren aanreiken
15-16 jaar	Behoeftte aan discussie om eigen mening te vormen, bij de groep horen is belangrijk	Geloofsoverdracht, meningsvorming, argumentatie
17-18 jaar	Zelfbewustzijn, beginnende volwassenheid, bereid om keuzes te maken en die te verdedigen, verantwoordelijkheid kunnen dragen.	Getuigen, discipline, geloofsleven in de praktijk

Door jongeren zo te begeleiden tot volwassen belijdende lidmaten draagt de catechese – onder Gods zegen – bij aan persoonlijk geloof, de bouw van de gemeente en het voortbestaan van de kerk van generatie op generatie. De Heere houdt Zijn Kerk in stand!

Bronnen

Beleidsplan Hervormde gemeente Ederveen

Damstra, Astrid, Wielie Elhorst e.a., *Handboek voor catecheten* (Amsterdam: Buijten en Schipperheijn, 2013)

Kock, Jos de, e.a., *Altijd leerling, basisboek catechese*, (Zoetermeer: Boekencentrum, 2011)

Verboom, W., *Leren kennen. Een visie op catechese vanuit het verbond*, (Kampen: Kok, 1989)

Verboom, W., *Catechese in de praktijk*, (Zoetermeer: Boekencentrum, 1997)